

ROMÂNIA

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

PLENUL

HOTĂRÂREA nr. 993

din 06 octombrie 2015

Prin raportul nr. 5461/IJ/1432/DIP/22116/ST/2015, Inspecția judiciară a înaintat Plenului Consiliului Superior al Magistraturii concluziile cu privire la eventuala atingere adusă independenței sistemului judiciar.

În timpul ședinței s-a arătat că este necesară efectuarea de verificări, de către Inspecția Judiciară și cu privire la afirmațiile făcute de domnul Victor Viorel Ponta, prim-ministru al României, la data de 7 iunie 2015 și de domnul Călin Popescu Tăriceanu, președintele Senatului României, la data de 8 iunie 2015, precum și cu privire la afirmațiile ulterioare.

Cu referire la raportul nr. 5461/IJ/1432/DIP/22116/ST/2015, întocmit de Inspecția judiciară, se reține că la data de 18.09.2015, Președintele Consiliului Superior al Magistraturii a sesizat Inspecția Judiciară în vederea efectuării de verificări prealabile cu privire la eventuala atingere adusă independenței sistemului judiciar în ansamblul său, prin afirmațiile făcute de prim-ministrul României – domnul Victor Viorel Ponta care, la data de 17 septembrie 2015, a postat pe un site web de socializare mesajul: „(...) *singura problemă a țării este obsesia unui procuror total neprofesionist în a se afirma în carieră inventând și imaginând fapte și situații neadevărate din urmă cu 10 ani*”.

La baza sesizării s-a aflat adresa nr. 3323/C/2015 din data de 18.09.2015, prin care procurorul șef al Direcției Naționale Anticorupție – doamna Laura Codruța Kövesi, a comunicat președintelui Consiliului Superior al Magistraturii faptul că, în cadrul Adunării Generale a Procurorilor din această direcție, prin votul unanim exprimat de cei prezenți, s-a solicitat Consiliului să analizeze dacă afirmațiile premierului sunt de natură să aducă atingere independenței sistemului judiciar, în ansamblul său.

La data de 22 septembrie 2015, președintele Consiliului Superior al Magistraturii a sesizat Inspekția Judiciară în temeiul art. 30 alin. 2 din Legea nr. 317/2004, solicitând efectuarea de verificări cu privire la posibila afectare a reputației profesionale a procurorului din cadrul Direcției Naționale Anticorupție care a dispus trimiterea în judecată a premierului, respectiv a celor care au avizat rechizitoriul, sesizarea fiind înregistrată sub nr. _____.

Acastă sesizare are la bază aceeași adresă a procurorului șef al Direcției Naționale Anticorupție, în care se menționează și faptul că Adunarea Generală a Procurorilor a apreciat că „afirmațiile denigratoare făcute de primul ministru afectează reputația profesională atât a procurorului care a instrumentat cauza cât și a șefilor ierarhici superior care s-au pronunțat cu privire la legalitatea și temeinicia soluției dispuse în dosarul respectiv”.

La data de 23.09.2015 lucrarea nr. _____ a fost conexată la lucrarea nr. _____.

Se constată că atât procurorul care a dispus trimiterea în judecată a prim ministrului României, cât și procurorii care au avizat rechizitoriul nr. _____ în

nu formulează cereri de apărare a reputației profesionale, astfel încât nu s-au efectuat verificări cu privire la acest aspect.

Analizând raportul Inspekției judiciare și văzând înscrisurile atașate, Plenul reține următoarele:

Prin rechizitoriul nr. _____ Direcția Națională Anticorupție a dispus trimiterea în judecată, alături de alte persoane, a

Prin același rechizitoriu, cu privire la Ponta Victor-Viorel s-a mai dispus clasarea cauzei sub aspectul săvârșirii infracțiunii de : precum și sub aspectul săvârșirii infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată în formă continuată (falsificarea în parte a 17 facturi fiscale), prev. de art. 290 C.p., întrucât faptele sunt prescrise.

La data de 17.09.2015 Direcția Națională Anticorupție a emis comunicatul de presă nr. 1472/VIII/3/2015, prin care a adus la cunoștința publicului faptele și încadrările juridice ale faptelor pentru care s-a dispus trimiterea în judecată a și a celorlalți inculpați din cauza respectivă.

La aceeași dată, domnul Ponta Viorel Victor a făcut următoarea postare pe un site de socializare: *„în trei ani România va depăși economic mai multe țări europene – spune I’MII. Cred cu tărie că acest lucru este realizabil, prin munca românilor și printr-o guvernare eficientă (și atunci, în 2018, ne vom gândi că nu au fost rele timpurile în care economia crește, salariile și pensiile la fel), absorbim fonduri europene și ajutăm Moldova, și singura problemă a țării este obsesia unui procuror total neprofesionist în a se afirma în carieră inventând și imaginând fapte și situații neadevărate din urmă cu 10 ani”.*

Postarea făcută de domnul Ponta Viorel Victor a fost preluată ulterior de mai multe site-uri de știri on-line (ex.: Agerpress, Digi24.ro, Revista22, RomâniaTV).

În conformitate cu dispozițiile art. 1 și 30 din Legea nr. 317/2004, în calitate de garant al justiției, Consiliul Superior al Magistraturii apără corpul magistraților împotriva oricăror acte de natură să aducă atingere independenței, imparțialității sau reputației profesionale a acestora.

Dreptul la liberă exprimare, prevăzut de art. 30 din Constituție, nu poate fi exercitat cu încălcarea principiilor independenței judecătorilor și supunerii lor numai legii, principii consfințite de art. 124 alin. (3) din legea fundamentală a statului.

Independența și imparțialitatea procurorilor precum și necesitatea respectării acestora, este prevăzută în reglementări interne și internaționale.

Astfel, în Principiile fundamentale referitoare la independența magistratului, adoptate la Milano în anul 1985 și confirmate de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite se precizează la articolul 1 că „independența magistraturii trebuie garantată de către stat și enunțată în Constituție sau altă lege națională, iar toate instituțiile guvernamentale sau altele trebuie să o respecte”.

În cadrul aceluiași principii, la articolul 2 se menționează că „sistemul juridic va decide în problemele care îi sunt înaintate imparțial, pe baza faptelor și în conformitate cu legea, fără vreo restricție, influență incorectă, sugestie, presiune, amenințare sau interferență, directă sau indirectă, din orice parte sau pentru orice motiv”.

Recomandarea (94) 12 a Comitetului de Miniștri al statelor membre privind independența, eficiența și rolul judecătorilor, adoptată la 13 octombrie 1994, dorind să promoveze independența sistemului judiciar a elaborat mai multe reguli cu valoare de principiu.

Una dintre acestea vizează obligația statelor de a lua toate măsurile necesare pentru a respecta, promova și proteja independența judecătorilor.

Documentul prevede că sensul de „independența judecătorilor” nu se referă exclusiv la judecători, ci acoperă sistemul judiciar în întregime.

Conținutul acestui principiu constă în obligația executivului și legislativului să se abțină de la adoptarea oricăror măsuri care ar putea submina independența judecătorilor. Pe lângă toate acestea, se precizează în document, „că nu ar trebui să fie permis grupurilor de presiune să submineze independența sistemului judiciar”.

Independența magistraților nu constituie doar o garanție a statului pentru înfăptuirea justiției, ci, în egală măsură, un drept și o obligație a magistraților. Independența este privită ca „atribut al funcției, care îi permite judecătorului să acționeze în realizarea actului juridic și, mai ales, să decidă doar în baza legii și a propriei conștiințe, fără nici o subordonare sau influență”.

Dreptul la libertatea de exprimare nu este unul absolut, acesta fiind susceptibil de anumite restrângeri, în ipoteza în care folosirea libertății de exprimare este îndreptată împotriva unor valori pe care statul le poate în mod legitim apăra, cum ar fi autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

Referindu-se la restrângerea libertății de exprimare în scopul garantării autorității și imparțialității puterii judecătorești, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în afacerea „Braford contra Danemarcei” a decis că „interesul de a proteja reputația și a asigura autoritatea magistraților este superior aceluia de a permite o discuție liberă asupra imparțialității acestora”.

Pentru a-și îndeplini în mod corespunzător atribuțiile, magistrații au nevoie de încrederea opiniei publice, iar această încredere ar putea fi afectată de afirmațiile care pun la îndoială capacitatea profesională, integritatea și imparțialitatea procurorilor și judecătorilor.

Articolul 10 paragraful 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului consacră libertatea de exprimare, arătând că orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare și că acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere.

De asemenea, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în cauza Păger și Oberschlick contra Austriei a decis că „activitatea justiției nu poate fi discutată fără să se aibă în vedere anumite limite pentru a nu submina autoritatea acesteia, comandament deosebit de important într-un stat de drept”.

Curtea a recunoscut că pot exista cazuri când este necesar ca puterea judiciară să fie protejată împotriva atacurilor distrugătoare, lipsite de fond serios, cu atât mai mult cu cât obligația de rezervă le interzice magistraților să reacționeze. În schimb, ea a subliniat importanța ca cetățenii să obțină informații privind funcționarea justiției, instituție esențială într-o societate democratică.

Judecătorii și procurorii, în vederea îndeplinirii corespunzătoare a atribuțiilor au nevoie de încrederea opiniei publice, iar această încredere ar putea fi afectată de afirmațiile care pun la îndoială independența lor.

Opinia exprimată în spațiul public de către prim-ministrul României la adresa procurorului care a întocmit rechizitoriul, potrivit căroră acesta ar avea o obsesie de a se afirma în carieră, pe care ar căuta să o realizeze prin trimiterea în judecată a domniei sale pentru „fapte inventate și situații neadevărate”, sunt de natură să creeze suspiciuni în rândul opiniei publice cu privire la independența și imparțialitatea procurorilor din cadrul Direcției Naționale Anticorupție și, nu în ultimul rând, în ceea ce privește sistemul judiciar în ansamblul său.

Mai mult, având în vedere și contextul în care afirmațiile denigratoare au fost făcute, respectiv într-un cadru în care, aparent, prim ministrul României se referea la progresele înregistrate de Statul Român, susținerile publice în sensul căroră „singura problemă a țării este obsesia unui procuror total neprofesionist de a se afirma în carieră”, aduc atingere independenței sistemului judiciar, întrucât prin acestea se acreditează ideea că procurorii Direcției Naționale Anticorupție instrumentează cauze penale într-o manieră abuzivă, fără respectarea dispozițiilor legale în materie penală. Astfel se transmite opiniei publice un mesaj compromițător legat de incapacitatea profesională ori reaua credință a acestui corp profesional, punându-se la îndoială credibilitatea sistemului judiciar, pe componenta de exercitare a atribuțiilor de serviciu ce le revin procurorilor, parte a mecanismului justiției.

Nu este mai puțin important nici faptul că afirmația aparține unui politician de rang înalt, respectiv șeful Guvernului României care lansează în fața opiniei publice acuzații fără suport, în condițiile în care singura instituție în măsură să se pronunțe cu privire la legalitatea și temeinicia rechizitoriului, respectiv instanța investită cu judecarea acestuia, nu a pronunțat o hotărâre în această cauză. Aceste afirmații, concretizate în aprecieri negative cu privire la activitatea de urmărire penală, au un impact mai mare asupra opiniei publice, dacă se ține cont de calitatea domnului Victor Ponta de șef al Guvernului.

Într-un stat de drept, nimeni și cu atât mai mult un reprezentant al uneia din celelalte două puteri, chiar dacă are calitatea de inculpat, nu are dreptul să-și manifeste nemulțumirile referitoare la instrumentarea unei anumite cauze. În măsura în care se procedează astfel, persoana care face aceste afirmații aduce inevitabil, atingere

principiului constituțional al separației puterilor în stat, cu consecința afectării prestigiului justiției și implicit a independenței și reputației magistraților.

Prin articolul 1 pct. 4 din Constituția României, se consacră expres principiul separației puterilor legislative, executive și judecătorească. Potrivit acestui principiu, reprezentanților celorlalte puteri - legislative și executive - nu le este permisă exprimarea unor opinii cu privire la calitatea actului de justiție și a celor care-l înfăptuiesc.

Justiția, în statul de drept, este socotită o putere pe lângă celelalte puteri ale statului (art. 21 și 124 din Constituția României).

Puterea judecătorească trebuie să fie independentă, ceea ce implică existența unor anumite garanții față de celelalte puteri ale statului, pentru a se evita politizarea și pentru a crea independența și imparțialitatea magistratului.

Când din anumite motive, funcția și rolul puterii judecătorești sunt diminuate, statul pierde calitatea de stat de drept, cu toate consecințele și implicațiile socio-economice ce decurg din aceasta.

În raportul Singhvi către Comisia drepturilor omului a ONU din 1987 se precizează că „principiile independenței și imparțialității sunt pietrele de fundament ale motivării și legitimității funcției judiciare în orice stat” - (pct. 75).

În Recomandarea (2000)19 a Comitetului de Miniștri al statelor membre privind rolul urmăririi penale în sistemul de justiție penală, adoptată la data de 06 octombrie 2000 la cea de-a 724-a reuniune a delegațiilor miniștrilor, la pct. 11 din capitolul „Relația dintre procurorii publici și puterea executivă și legislativă” se prevede că „statele trebuie să ia măsurile adecvate pentru a asigura că procurorii publici își pot efectua îndatoririle și responsabilitățile profesionale fără intervenție nejustificată sau expunere la responsabilitatea civilă, penală sau de alt tip”.

Deși afirmațiile denigratoare vizează, în aparență, un singur procuror, și anume cel care a dispus trimiterea în judecată, având în vedere că acesta își desfășoară activitatea în cadrul Direcției Naționale Anticorupție s-a creat impresia publică că activitatea tuturor procurorilor din cadrul acestei structuri se desfășoară cu încălcarea

principiului legalității consacrat de art. 2 din Codul de procedură penală, potrivit căruia procesul penal se desfășoară conform dispozițiilor prevăzute de lege.

Suspiciunile cu privire la procurorul de caz se extind și la procurorul ierarhic superior și chiar la judecătorul de cameră preliminară, având în vedere că potrivit art. 328 alin. (1) și art. 345 Cod de procedură penală, în condițiile în care rechizitoriul întocmit este supus verificării de către procurorul ierarhic superior, iar judecătorul de cameră preliminară verifică, după trimiterea în judecată, competența și legalitatea sesizării instanței și precum și legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală.

Astfel, s-a urmărit decredibilizarea sistemului în general, creându-se suspiciuni cu privire la imparțialitatea tuturor celor implicați în instrumentarea dosarului, de natură să slăbească încrederea opiniei publice în justiție.

Prin afirmațiile făcute domnul Victor Viorel Ponta a depășit limitele admisibile ale discursului politic.

De asemenea, prin afirmațiile făcute, s-a indus în mod indirect ideea unei funcționări anormale și incorecte a sistemului judiciar, pe componenta de exercitare a atribuțiilor de serviciu ce le revin procurorilor, parte a mecanismului justiției, în sensul că se instrumentează dosare penale cu persoane care ocupă funcții importante în stat pentru afirmarea profesională și nu pe baza probelor aflate la dosar. O atare idee privind nerespectarea legii de către magistrați și lipsa de independență a acestora are drept consecință majoră alterarea, înainte de toate, a încrederii opiniei publice în competența, corectitudinea și probitatea pe care, în mod legitim, orice persoană care încredințează magistraților apărarea drepturilor sale le așteaptă.

Totodată, modalitatea de exprimare creează un dubiu greu de înlăturat cu privire la independența magistraților, cu consecința afectării imaginii sistemului de justiție.

Chiar dacă opiniile domnului Victor Viorel Ponta exprimate în spațiul public constituie o modalitate de răspuns față de acuzele formulate la adresa domniei sale în dosarul instrumentat de Direcția Națională Anticorupție unde acesta are calitatea de inculpat, nu trebuie uitată poziția din care face aceste afirmații, limita limbajului politic fiind în mod cert depășită atunci când sugerează ideea săvârșirii de către magistrați a

unor fapte practice de natură penală, prin modul în care aceștia înțeleg să-și desfășoare activitatea, respectiv prin „inventarea și imaginarea unor fapte neadevărate de acum 10 ani”.

Calitatea de domnului în dosarul instrumentat de Direcția Națională Anticorupție și nemulțumirile create de această situație, care sunt inerente unei proceduri judiciare, nu justifică declarațiile făcute de acesta și care sugerează că urmărirea se face în afara cadrului legal, de natură să inducă la nivelul societății, temerea privind instrumentarea cu rea-credință și abuzivă a dosarului în această fază procedurală, cu consecința afectării credibilității și imparțialității procurorilor, ținând cont de calitatea acestuia de persoană publică.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza Lavric c. României (Cererea nr. 22231/05, Decizia din 14 ianuarie 2014) arată că „nu există îndoială că într-o societate democratică indivizii au dreptul să comenteze și să critice administrarea justiției și oficialii implicați în înfăptuirea ei. Cu toate acestea, o astfel de critică nu trebuie să treacă de anumite limite, întrucât este în interesul public ca procurorii, precum și judecătorii, să se bucure de încrederea publicului. Se poate deci să fie necesar ca statul să îi protejeze de acuzații nefondate” (punctul 35).

În speță, procedurile judiciare în dosar sunt în curs de desfășurare, astfel că afirmațiile publice care induc suspiciuni cu privire la imparțialitatea și independența sistemului judiciar, sunt de natură a crea o presiune asupra tuturor magistraților care sunt implicați în instrumentarea dosarului în această fază procesuală, de cameră preliminară.

Toate aceste afirmații au drept efect dezinformarea opiniei publice cu privire la modul de funcționare a Direcției Naționale Anticorupție, cu un impact profund negativ asupra justițiabililor, de natură a le afecta încrederea în actul de justiție și de a amplifica nemulțumirile care, de altfel, sunt inerente în procedura judiciară.

În raport de cele expuse anterior, Plenul apreciază că, afirmațiile emise în spațiul public de prim ministrul României – domnul Victor Viorel Ponta, referitoare la faptul că trimiterea în judecată a domniei sale are la bază doar obsesia unui procuror neprofesionist de a se afirma în carieră inventând și imaginând fapte și situații

neadevărate din urmă cu 10 ani, aduc atingere independenței, prestigiului și credibilității justiției, cu consecința subminării autorității acesteia.

Pentru aceste considerente, Plenul va reține că afirmațiile făcute în spațiul public la data de 17 septembrie 2015 de domnul Victor Viorel Ponta, prim - ministru al României, concretizate în aprecieri negative cu privire la activitatea de urmărire penală, aduc atingere independenței sistemului judiciar. Totodată, va dispune emiterea unui comunicat de presă de către Biroul de informare publică și relații cu mass-media din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, în sensul concluziilor Inspecției Judiciare.

În conformitate cu prevederile art. 30 alin. (1) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, Consiliul Superior al Magistraturii are dreptul și obligația de a se sesiza și din oficiu pentru a apăra judecătoria și procurorii, împotriva oricărui act care le-ar putea afecta independența sau imparțialitatea ori ar crea suspiciuni cu privire la acestea.

În raport cu dispozițiile legale anterior menționate coroborate cu cele ale art. 74 alin. (1) lit. h) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările ulterioare, potrivit cărora inspectorii judiciari efectuează orice alte verificări sau controale dispuse de Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, secțiile Consiliului Superior al Magistraturii sau de inspectorul-șef al Inspecției Judiciare, în condițiile legii, precum și cu cele ale art. 53 alin. (1) din Regulamentul privind normele pentru efectuarea lucrărilor de inspecție de către Inspekția Judiciară, aprobată prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1027 din 15.11.2012, Plenul apreciază că se impune sesizarea Inspekției Judiciare în vederea efectuării de verificări cu privire la afirmațiile făcute de domnul Victor Viorel Ponta, prim-ministru al României, la data de 7 iunie 2015 și de domnul Călin Popescu Tăriceanu, președintele Senatului României, la data de 8 iunie 2015, precum și cu privire la afirmațiile ulterioare.

Față de cele expuse, în temeiul dispozițiilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prin vot direct și secret, cu majoritatea voturilor membrilor prezenți;

PLENUL CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII

HOTĂRĂȘTE

Art.1 – Afirmațiile făcute în spațiul public la data de 17 septembrie 2015 de domnul Victor Viorel Ponta, prim - ministru al României, concretizate în aprecieri negative cu privire la activitatea de urmărire penală, aduc atingere independenței sistemului judiciar.

Art.2 - Emiterea unui comunicat de presă de către Biroul de informare publică și relația cu mass-media din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii conform soluției Plenului.

Art.3 – Sesizarea Inspecției Judiciare, în vederea efectuării de verificări, potrivit competențelor stabilite de lege, cu privire la afirmațiile făcute de domnul Victor Viorel Ponta, prim-ministru al României, la data de 7 iunie 2015 și de domnul Călin Popescu Tăriceanu, președintele Senatului României, la data de 8 iunie 2015, precum și cu privire la afirmațiile ulterioare.

Art.4 – Prezenta hotărâre se comunică Inspecției judiciare.

Data în București, la data de 06 octombrie 2015

Președinte,
Judecător Marius Badea TUDOSE

